

Зміст

<i>1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ.</i>	
<i>Загальні результати</i>	<i>2</i>
<i>2. Результати діяльності з управління активами НПФ</i>	<i>3</i>
<i>2.1. Кількість НПФ та КУА, що управляють їхніми активами</i>	<i>3</i>
<i>2.2. Активи НПФ в управлінні КУА та сукупні активи пенсійних фондів</i>	<i>3</i>
<i>3. Результати діяльності з адміністрування НПФ</i>	<i>5</i>
<i>3.1. Кількість учасників, вкладників, пенсійних контрактів</i>	<i>5</i>
<i>3.2. Пенсійні внески і виплати</i>	<i>6</i>
<i>3.3. Структура активів НПФ в адмініструванні</i>	<i>7</i>

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ. Загальні результати

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

У 3-му кварталі 2021 року загальна кількість компаній з управління активами зросла на шість, до **313**. Протягом квітня-червня було створено 9 нових КУА, а 3 – припинили свою діяльність.

Із усіх КУА, 286 мали в управлінні від одного до 66-ти фондів, а понад 98% таких компаній управляли принаймні одним венчурним ІСІ.

Адміністратори недержавних пенсійних фондів (АНПФ)

Кількість АНПФ у 3-му кварталі 2021 року не змінилася: 19. Серед них, як і раніше, було 6 компаній, які здійснювали винятково діяльність із адміністрування НПФ, решта – поєднували її з управлінням активами.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У 3-му кварталі 2021 року було зареєстровано 54 нових ІСІ. Загальна кількість **ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих)**, зростала 16-й квартал поспіль і на кінець вересня становила **1624** (+4.1% за квартал).

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні** станом на 30.09.2021 року становила **55** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 46 відкритих, 3 корпоративних та 6 професійних. Всього активами НПФ управляли 33 КУА.

В **адмініструванні** 18-ти АНПФ-членів УАІБ у вересні перебувало 57 НПФ: 47 відкритих, 4 корпоративних та 6 професійних.

Страхові компанії (СК)

Кількість **СК, що передали свої активи в управління КУА**, та кількість КУА, що надавали такі послуги, у 3-му кварталі 2021 року не змінилася: станом на 30.06.2021 **одна** така компанія продовжувала управляти активами **двох** СК.

Активи в управлінні та ВЧА

Усі інституційні інвестори

Сукупні активи в управлінні КУА продовжували прискорювати зростання – до 6.4% за 3-й квартал – і станом на 30.09.2021 сягнули **507 806 млн грн**. Із початку року ці активи зросли на 19.6%, а за останні 12 місяців на кінець вересня – на 26.9%.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Загальні активи усіх ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу, також зросли на 6.4% за 3-й квартал, а за останній рік – на 27%. Станом на 30.09.2021 вони дорівнювали **505 498 млн грн**.

Активи діючих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих), на кінець вересня 2021 року досягли **496 066 млн грн**. За 3-й квартал вони зросли на 6.0%, із початку 2021 року – на 19.8%, а за останні 12 місяців – на 25.8%.

ВЧА сформованих ІСІ станом на кінець вересня 2021 року сягнула **373 066 млн грн**. У липні-вересні вона прискорила квартальний темп зростання, але уповільнила – річний: +5.0% за три місяці та +20.5% за останній рік. За 9 місяців 2021 року вона додала 15.8%.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у липні-вересні 2021 року прискорили квартальне зростання до 3.3%, але річне – уповільнили до 11.6%. За перші 9 місяців року вони додали 8.3% і станом на 30.09.2021 досягли **2 120 млн грн**.

НПФ в адмініструванні членів УАІБ на кінець вересня мали **2 122 млн грн** активів, тобто на 2.7% більше, ніж у червні.

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА у 3-му кварталі 2021 року продовжували зростати – посиленням темпом: +6.4%. Із початку року вони додали 9.9%, а за останні 12 місяців – 15.8% і станом на кінець вересня дорівнювали майже **188 млн грн**.

2. Результати діяльності з управління активами НПФ

2.1. Кількість НПФ та КУА, що управляють їхніми активами

Кількість професійних учасників ринку управління активами недержавних пенсійних фондів, за даними отриманої УАІБ звітності, на 30.09.2021 несуттєво зростає: **компаній, які управляли активами НПФ, було 33**, із яких 31 КУА управляла активами 47-ти відкритих НПФ, чотири – активами чотирьох корпоративних НПФ та 6 – активами 6-ти

професійних НПФ. Отже, всього на кінець вересня 2021 року було **57 пенсійних фондів** в управлінні¹ (табл. 1).

Таким чином, відкриті НПФ становили понад 82% загальної кількості пенсійних фондів в управлінні.

Таблиця 1. Кількість НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 3-му кв. 2021 року та її зміна за рік

Вид НПФ	30.09.2020	31.12.2020	30.06.2021	30.09.2021	Зміна за 2-й квартал 2021	Зміна з початку року	Зміна за рік
Відкриті	48	47	45	47	4.4%	0.0%	-2.1%
Корпоративні	6	6	3	4	33.3%	-33.3%	-33.3%
Професійні	6	6	6	6	0.0%	0.0%	0.0%
Всього	60	59	54	57	5.6%	-3.4%	-5.0%

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

2.2. Активи НПФ в управлінні КУА та сукупні активи пенсійних фондів

У 3-му кварталі 2021 року індустрія управління активами НПФ продовжувала нарощувати активи фондів. **Сукупні активи усіх НПФ, включно з КНПФ НБУ**, за даними УАІБ та корпоративного фонду Нацбанку, збільшилися до **3 787 млн грн**, додавши 2.4% за липень-вересень (після +1.9% за квітень-червень) та 7.3% з початку 2021 року. Приріст за останні 12 місяців продовжував сповільнюватися: із +9.7% на кінець червня до +7.9% у вересні.

Позитивній динаміці ринку сприяло збільшення кількості учасників НПФ іще на 0.2% за квартал, хоча вкладників стало дещо менше – на 0.1% (після +1.7% у 2-му кварталі). Крім того, сума інвестиційного прибутку НПФ зростає на 2.9%.

Темп зростання виплат із фондів продовжував перевищувати темп приросту внесків до них – в 1.6 раза як за підсумками липня-вересня 2021 року, так і на річному проміжку на кінець вересня: сукупні пенсійні виплати збільшилися на 3.7% за квартал, а внески – на 2.3% (за 12 місяців – на 16.0% та на 10.2% відповідно).² Проте абсолютний обсяг внесків як у 3-му кварталі, так і за останній рік на кінець вересня, все ще перевищував обсяг виплат (у 1.3-1.4 раза), що також сприяло зростанню активів індустрії НПФ.

У сукупному обсязі активів пенсійних фондів частка КНПФ НБУ продовжувала зменшуватися – з 44.5% у червні до 44.0% у вересні (рис. 1), адже його активи у цей період зростали повільніше (+1.3%), ніж решти НПФ у цілому.

Рис. 1. Розподіл кількості НПФ та вартості їхніх активів в управлінні КУА за видами фондів станом на 30.09.2021 р.

¹ Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

² За даними НКЦПФР.

Таблиця 2. Вартість активів НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 3-му кв. 2021 року та її зміна за рік

Вид НПФ	30.09.2020		31.12.2020		30.06.2021		30.09.2021		Зміна активів НПФ в управлінні за 3-й кв. 2021 року, %	Зміна з початку року, %	Зміна за рік, %
	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність			
Відкриті	1441.4	48	1 450.1	46	1 571.6	45	1 635.9	46	4.1%	12.8%	13.5%
Корпоративні	321.9	4	322.6	3	323.7	3	324.9	3	0.3%	0.7%	0.9%
Професійні	149.9	6	151.5	6	157.1	6	158.9	6	1.1%	4.9%	6.0%
Всього*	1913.2	58	1 924.2	55	2 052.4	54	2 119.7	55	3.3%	10.2%	10.8%
КНПФ НБУ	1 595.0	1	1 605.8	1	1 646.1	1	1 666.8	1	1.3%	3.8%	4.5%
Разом**	3 508.2	59	3 529.9	56	3 698.6	55	3 786.5	56	2.4%	7.3%	7.9%

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

** Станом на 30.09.2020 - за даними Нацфінпослуг, починаючи з 31.12.2020 - за даними звітів КУА щодо НПФ в управлінні та даними КНПФ НБУ.

Активи недержавних пенсійних фондів в управлінні КУА у 3-му кварталі 2021 року, за даними УАІБ, зросли на 3.3% (після +2.8% у 2-му), а з початку року – на 10.2%. Зростання за останні 12 місяців уповільнилося з +13.6% у червні до +10.8% у вересні, коли ці активи сягнули **2 120 млн грн**.

Частка відкритих НПФ за вартістю активів в управлінні КУА, тобто без КНПФ НБУ, на 30.09.2021 становила 77.2% (у червні – 76.6%).

Відносно найбільше у 3-му кварталі, вже традиційно, зросли активи **відкритих** НПФ: +4.1% (після +3.5%). Кількість фондів у цьому секторі, щодо яких отримано звітність, у вересні зросла на один порівняно з червнем (+2.2%). За перші 9 місяців 2021 активи цих НПФ в управлінні додали 12.8%, а за останній рік у вересні – 13.5%, уповільнившись із +16.0% у червні. А проте такі темпи знову були в рази вищими, ніж в НПФ інших видів. Врешті, на 30.09.2021 активи відкритих пенсійних фондів в управлінні сягнули **1 636 млн грн**.

У незмінних шести **професійних** пенсійних фондах активи в управлінні знову були другими за

квартальним темпом зростання: +1.1% (після +1.8% за 2-й квартал). Із початку 2021 року вони зросли на 4.9%, а за рік станом на кінець вересня уповільнили зростання до +6.0% (із +7.0% у червні). Обсяг цих фондів на 30.09.2021 становив **159 млн грн**.

Корпоративні НПФ (без КНПФ НБУ), щодо яких в управлінні КУА як за 2-й квартал 2021 року, так і за 3-й, подано три звіти, зросли так само – на 0.3%, а за січень-вересень – на 0.7%. Річний приріст активів цих фондів в управлінні станом 30.09.2021 сповільнився до +0.9% (із +6.2% у червні) і на кінець вересня вони становили **325 млн грн**.

Таким чином, **найбільшими за середнім обсягом активів в управлінні** у вересні 2021 року залишалися **корпоративні** НПФ, яких було найменше і серед яких умовний середній фонд був утричі більшим, ніж середній відкритий НПФ і учетверо – ніж середній професійний: 108.3 млн грн проти 35.6 млн грн та 26.5 млн грн відповідно. Кожен із них збільшився за липень-вересень.

3. Результати діяльності з адміністрування НПФ

3.1. Кількість учасників, вкладників, пенсійних контрактів

За 3-й квартал 2021 року усі 18 адміністраторів-членів УАІБ, які мали 57 пенсійних фондів в адмініструванні, подали до Асоціації дані щодо результатів діяльності цих НПФ.

Кількість учасників цих НПФ на кінець вересня 2021 року налічувала **877 012 осіб**, що становили 98.6% учасників усіх НПФ (включно з КНПФ НБУ – 889,7 тис. осіб, за даними НКЦПФР).

У 57-ми фондах в адмініструванні АНПФ (крім КНПФ НБУ), кількість учасників у липні-вересні зросла на 1 412 осіб (+0.2%, як і за 2-й квартал за даними 55-ти НПФ).

Серед учасників цих НПФ у вересні 2021 року, як і раніше, 57.8% становили чоловіки, 42.2% – жінки. Найбільшими підкатегоріями були особи у віці від 25 до 50 років у кожній групі, які разом становили майже 54% усіх учасників НПФ (рис. 2).

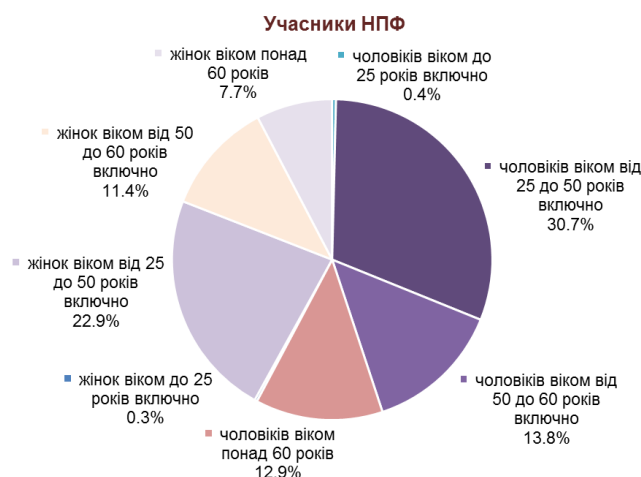

Рис. 2. Розподіл кількості учасників НПФ за статтю та віком станом на 30.09.2021 р.

Кількість вкладників НПФ (крім КНПФ НБУ) на 30.09.2021 становила **83 461 осіб**, тобто на 248 осіб менше, ніж у червні (-0.3%). Вкладників-фізичних осіб за 3-й квартал побільшало на 310 осіб.

Загальна **кількість пенсійних контрактів** НПФ (крім КНПФ НБУ) у вересні 2021 року сягнула

90 798 шт. Станом на 30.09.2021 97.6% вкладників НПФ в адмініструванні членів УАІБ – фізичні особи, із якими укладено 92.5% усіх пенсійних контрактів, тобто 83 946 шт. (рис. 3). Кількість контрактів, укладених за 3-й квартал, становила 1 163 шт., а загалом вона зросла на 1 035 шт. (+1.2%) за цей час.

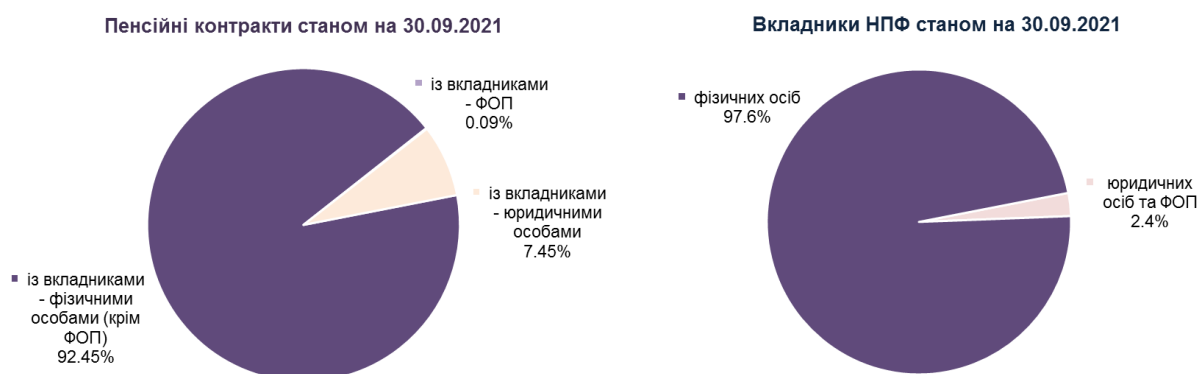

Рис. 3. Розподіл кількості вкладників НПФ та укладених пенсійних контрактів за категоріями станом на 30.09.2021 р.

3.2. Пенсійні внески і виплати

Пенсійні внески, які за 3-й квартал 2021 року надійшли до 57-ми НПФ в адмініструванні членів УАІБ, становили **101.2 млн грн** (після 75.5 млн грн за 2-й). Із них 58.6% відрахувань були на користь чоловіків, 41.4% – на користь жінок, а найбільші дві підкатегорії з обох груп (25-50 років) отримали 74% квартальних внесків (рис. 4). Станом на 30.09.2021, ці

фонди загалом отримали **1 529.0 млн грн** пенсійних внесків, із яких 57.5% було від юридичних осіб, решта 42.5% – сплачені фізичними особами або переведені ними до пенсійних фондів із інших фінустанов.

На кінець вересня 2021 року загальна сума пенсійних внесків цих НПФ зросла порівняно з червнем на 44.1 млн грн, або на 3.0%.

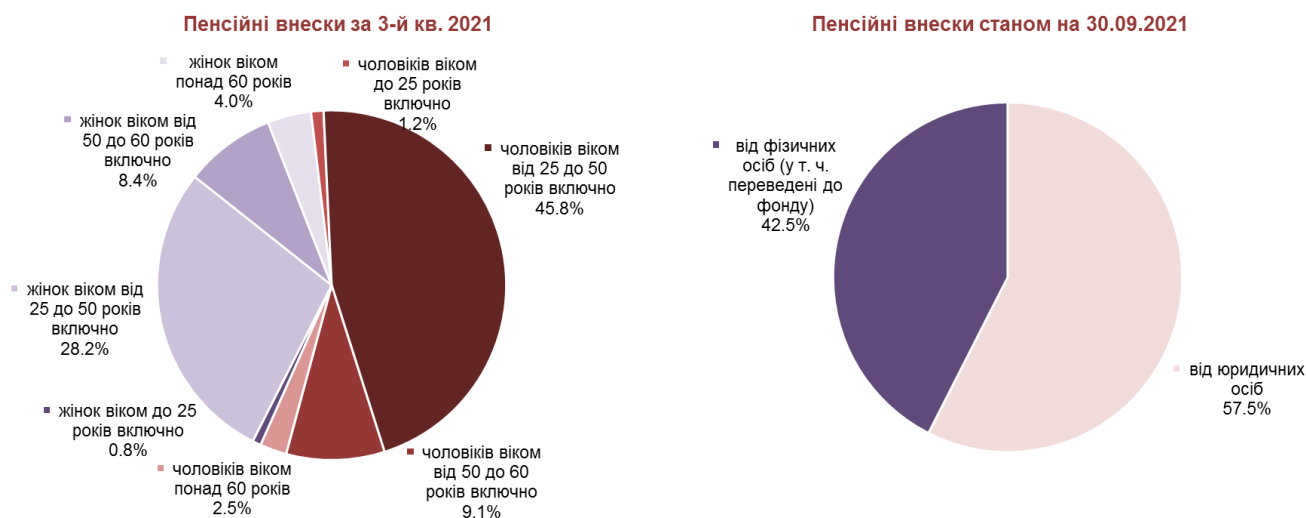

Рис. 4. Пенсійні внески до НПФ за 2-й квартал 2021 року і станом на 30.09.2021 р.

Пенсійні виплати із усіх фондів (крім КНПФ НБУ) за 3-й квартал 2021 року становили майже **24.3 млн грн** (після 32.3 млн грн за 2-й). Із них одноразових виплат було 55.9%, на визначений строк – майже 1/3, а решта 11.3% – перерахування до банків, страховиків або інших НПФ (рис. 5).

Станом на 30.09.2021, ці пенсійні фонди виплатили своїм учасникам або перерахували на їхні

рахунки в інших фінансових установах **553.0 млн грн**, із яких 69.0% були одноразовими, 16.5% – виплати на визначений строк, а решта 14.6% – перерахування до інших фінустанов.

Таким чином, загальна сума виплат на кінець вересня зросла порівняно з червнем на 15.7 млн грн, або 2.9%.

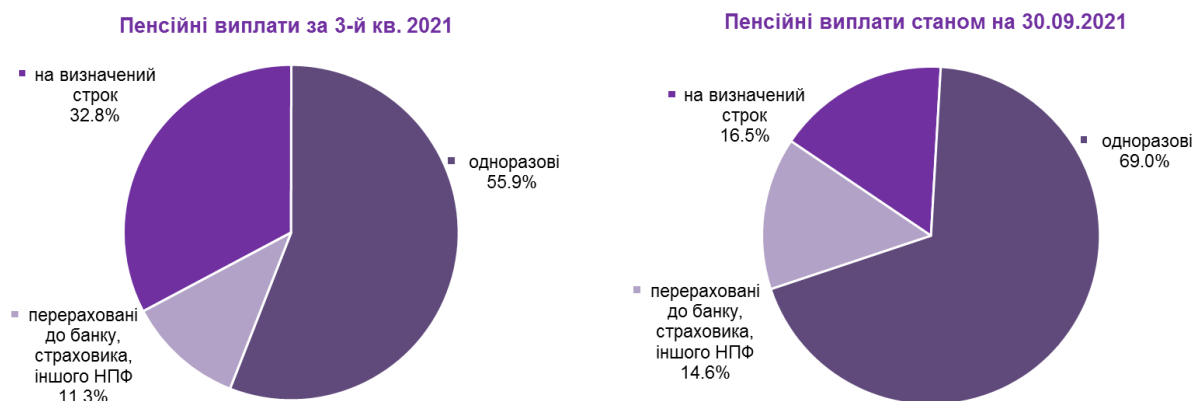

Рис. 5. Пенсійні виплати з НПФ за 2-й квартал 2021 року і станом на 30.09.2021 р.

Загальна сума пенсійних коштів на індивідуальних пенсійних рахунках учасників, тобто чисті активи усіх 57-ми НПФ в адмініструванні членів УАІБ на 30.09.2021 становила **2 115.0 млн грн**. За 3-й квартал вони збільшилися на 54.7 млн грн (2.7%).

Сума прибутку від інвестування активів пенсійних фондів (крім КНПФ НБУ) на кінець вересня 2021 року зросла до **1 142.5 млн грн** за весь період їхньої діяльності. За 3-й квартал інвестиційний прибуток цих НПФ зріс на 29.5 млн грн (2.7%). Таким чином, знову понад 50% квартального приросту ЧВА було отримано внаслідок управління портфельними активами фондів, що забезпечило зростання їхньої сукупної вартості.

Згідно з Інформацією про стан і розвиток недержавного пенсійного забезпечення України станом на 30.09.2021, опублікованою НКЦПФР³, середньозважений показник зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів за рік станом на кінець вересня дорівнював **+6.2%** (після +7.0% станом на 30.06.2021). Отже, середня доходність НПФ станом на кінець вересня залишалася нижчою у порівнянні з житловою нерухомістю (+17.0%), однорічними ОВДП (+11.5%) та річними строковими депозитами у гривні (+9.2%) і тільки частково покривала підвищену в період пандемії інфляцію (11.0%). Водночас, вона була значно вищою порівняно зі вкладками в іноземній валюті (-4.4% у доларах США та -6.1% у євро) та у золоті (-11.6%)⁴.

3.3. Структура активів НПФ в адмініструванні

У структурі активів НПФ в адмініструванні АНПФ - членів УАІБ частка цінних паперів у 3-му кварталі 2021 року продовжувала збільшуватися – з 64.9% у червні до **67.4%** у вересні (рис. 6). Це було зумовлено як зростанням сукупної вартості інвестицій пенсійних

фондів в інструменти ринків капіталу на 6.6% (88.2 млн грн), так і скороченням готівки й депозитів у їхніх активах. Обсяг інвестицій НПФ (крім КНПФ НБУ) у фондові інструменти за останні 12 місяців станом на кінець вересня збільшився на 26.3% (297.5 млн грн), а їхня частка в активах цих фондів – на 8.2 проц. п.

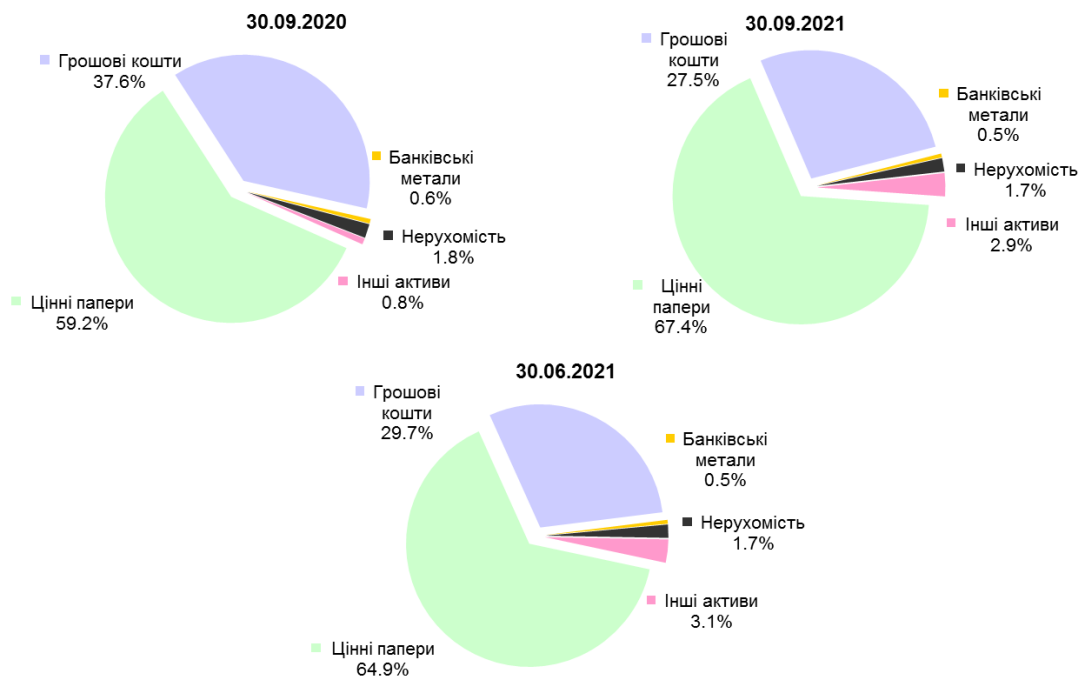

Рис. 6. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (без КНПФ НБУ) у 3-му кв. 2021 р. та за рік

(Станом на 30.09.2020 – за даними звітів КУА щодо НПФ в управлінні, починаючи з 31.03.2021 – за даними звітів АНПФ щодо НПФ в адмініструванні.)

³ https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/npf_3_kv-2021.doc

⁴ Інфляція розрахована за даними Державної служби статистики України, доходність нерухомості у гривні – за даними Держстату щодо цін на

вторинному ринку житлової нерухомості в Україні; доходність депозитів – за даними банків, доходність ОВДП – за даними НБУ.

Грошові кошти на банківських рахунках (у тому числі депозитних) НПФ (крім КНПФ НБУ) у 3-му кварталі 2021 року залишалися другою найбільшою складовою активів. У цих фондах у липні-вересні, як і у 2-му кварталі, обсяг грошей зменшився – на 5.2% (-32 млн грн).

Відносно найбільше він скоротився у професійних фондах (-10.2%, -2.3 млн грн), а в абсолютному виразі – у відкритих (-27.9 млн грн, -5.6%). Врешті, частка грошей в активах пенсійних фондів зменшилася з 29.7% у червні 2021 року до **27.5%** у вересні, а за останні 12 місяців – майже на 10 проц. п.

Таблиця 3. Структура активів НПФ в управлінні КУА у розрізі видів фондів станом на 30.09.2021 р., млн грн

Вид НПФ	Цінні папери	Грошові кошти	Банківські метали	Нерухомість	Інші активи
Відкриті	1 075.3	468.5	10.3	29.0	55.0
Корпоративні	228.9	93.8	0.0	0.0	2.2
Професійні	126.2	20.7	0.0	7.0	4.6
Всього	1 430.4	582.9	10.3	36.0	61.8

Для всієї індустрії НПФ, з урахуванням корпоративного фонду НБУ, у 3-му кварталі 2021 року вага **цінних паперів** в активах також зростала далі: із 59.3% до **60.0%** (рис. 7). Обсяг цих інструментів у всіх НПФ у цілому збільшився на 3.4% (73.8 млн грн), а сукупних активів – тільки на 2.0%, за на порядок слабшого збільшення готівки й депозитів та зменшення деяких інших складових активів.

Грошові кошти у банках в активах усіх НПФ у липні-вересні зросли на 0.2% (3.1 млн грн), врешті їхня вага у цих активах понизилася з 35.6% до 35.0%.

Інвестиції НПФ у **нерухомості** знову зросли у 3-му кварталі, але тільки на 0.1% (після +28.4% за 2-й), а їхня частка в активах фондів у цілому залишалася у межах 3.1%.

За останній рік у вересні сукупна вартість вкладень усіх НПФ у цінних паперах у цілому збільшилася на 14.3%, що на тлі скорочення грошей на 5.7% та загального приросту активів на 8.0% за цей час збільшило вагу фондових інструментів на 3.3 проц. п.

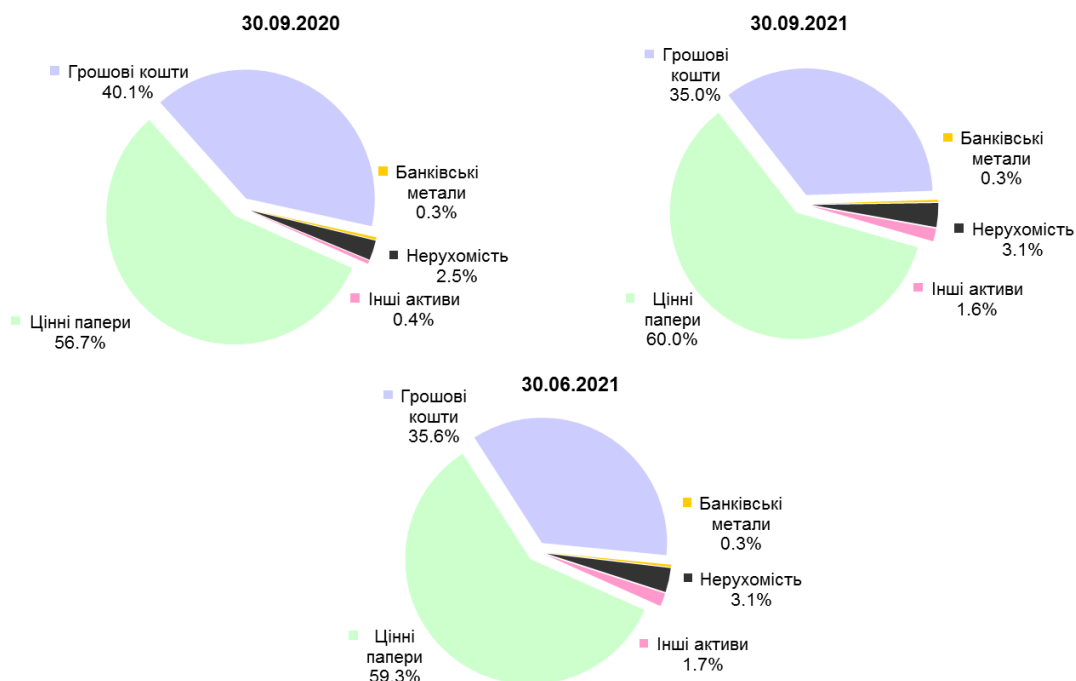

Рис. 7. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (із КНПФ НБУ) у 3-му кв. 2021 р. та за рік (Станом на 30.09.2020 – за даними звітів КУА щодо НПФ в управлінні, починаючи з 31.03.2021 – за даними звітів АНПФ щодо НПФ в адмініструванні.)

Що стосується окремих інструментів ринків капіталу в активах НПФ, зведений портфель НПФ в адмініструванні АНПФ-членів УАІБ у **державних облігаціях** (у т. ч. ОВДП) у липні-вересні 2021 року збільшився на 3.8% (після +1.2% за 2-й квартал), до 963.7 млн грн станом на 30.09.2021. Їхня частка в активах цих НПФ, в умовах зростання усіх їхніх активів на 2.7%, збільшилася – із 44.9% у червні до 45.4% у вересні (рис. 8). Таким чином, державні облігації утримували першість за привабливістю серед фінансових інструментів для інвестування активів пенсійних фондів, попри деяке зменшення їхньої реальної доходності в умовах відносно високої інфляції при несуттєвому підвищенні ставок.

Облігації місцевих рад, як і раніше, у червні 2021 року були в активах НПФ усіх видів, окрім фонду НБУ. У 3-му кварталі їхня сукупна вартість загалом зросла на 5.4% (після -12.5% у 2-му), до 96.6 млн грн. Врешті, їхня частка в активах НПФ (крім

КНПФ НБУ) вперше цього року зросла за квартал – із 4.4% у червні до 4.6% у вересні.

Зведений портфель **корпоративних облігацій** в активах цих НПФ у липні-вересні 2021 року знову зріс найбільше – на 16.7% (після +60.6% за 2-й квартал), до 321.4 млн грн, причому ці інструменти на кінець вересня перебували також тільки у портфелях НПФ в управлінні КУА. Вага корпоративних облігацій в активах цих фондів зростала вже третій квартал поспіль: із 13.3% у червні до 15.1% у вересні.

Акції також продовжували зростати у сукупній вартості: +4.2% за 3-й квартал (після +9.5% у 2-му). Це відбулося попри зниження українських фондових індексів за цей період на 0.9-6.6%. Загалом, пенсійні фонди (крім КНПФ НБУ) на кінець вересня мали акцій на суму 48.8 млн грн, частка яких в активах цих НПФ залишилася у межах 2.3%.

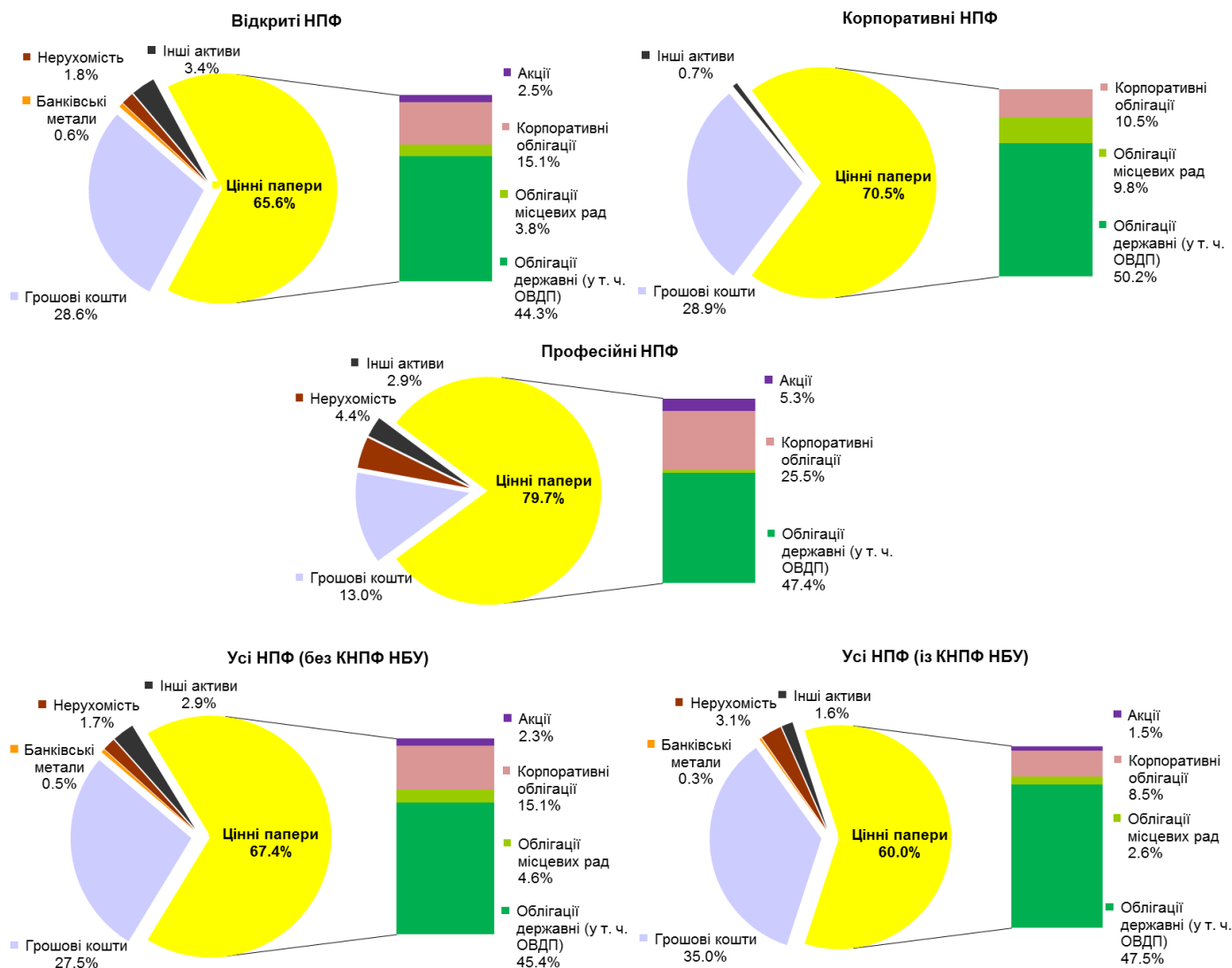

Рис. 8. Структура активів НПФ у розрізі видів фондів станом на 30.09.2021 р.

Нерухомість, як і раніше, станом на кінець вересня 2021 року мали у своїх активах тільки *відкриті* та *професійні* НПФ, на загальну суму 36 млн грн. Зростання цін на житло в Україні ще на 4.5% за квартал (після +3.6% за попередній) супроводжувалося збільшенням цих активів НПФ у липні-вересні тільки на 0.3% (після +1.0% у квітні-червні). Врешті, частка нерухомості в активах усіх НПФ (окрім фонду НБУ) на кінець вересня залишилася в межах 1.7%, при цьому в активах

відкритих фондів – у межах 1.8%, а у *професійних* вона зменшилася за квартал із 4.5% до 4.4%.

Банківські метали на 30.09.2021, як і раніше, були в активах тільки *відкритих* НПФ, де їхня сукупна вартість зменшилася на 3.8% за 3-й квартал (після -2.2% за 2-й), до 10.3 млн грн. Це відбулося на тлі відповідного падіння ціни на золото у цей період. Загалом, активи НПФ у банківських металах у вересні 2021 року становили 0.6% у відкритих фондах (після 0.7% у червні) й ті ж 0.5% в активах усіх НПФ у цілому (крім КНПФ НБУ), що й на початку кварталу.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- [Компанії та фонди](#)